

Lojze Zupanc:

P A P I R

»Papirnice izdelujejo različne vrste papirja. Poleg časopisnega papirja, ki še zdaleka ni najboljši, izdelujejo tovarne za papir še mnogo drugih vrst. To izdelovanje zavisi pač od tega, v kakšnem razmerju se mešajo med seboj polsnovi, t. j. lesovina, celuloza in dodatki, ki sem vam jih bil prej naštel. Točne sestavine papirja so itak zmerom tovarniška tajnost. Vsaka papirnica čuva svoja dolgoletna izkustva zase. Zato tudi vse papirnice ne izdelujejo enakega papirja.

Preprosto vrsto papirja sestavlja lesovina z majhno količino primešane celuloze. Takšen papir seveda ni gladek. Ta pomanjkljivost se pač ne da odpraviti, ker se vlakna lesovine nikdar ne dajo popolnoma zgladiti in zlikati.

Boljši papir sestavlja čista celuloza brez lesovine. Ako pa ga tovarna še prevleče s kredasto snovjo in večkrat zlika, tedaj je površina takšnega papirja popolnoma gladka in se tudi sveti. Na podoben način izdelujejo v papirnicah tudi takozvani svetli, srebrni in zlati papir. Tudi v tem primeru dodajo papirju v vlakenca zmleto barvo ali kovinasto snov ter to primes zlepijo s površino papirja.

Isto velja za papir, ki se uporablja za tiskanje znamk in ki je na obratni strani gumiran. Temu papirju se doda prevleka arabske cedička. Papirju, ki se uporablja v fotografiji, pa na podoben način dodajo prevleko, ki sestoji iz kemične snovi, občutljive za svetlobo.

Da vam bodo pa posamezne različne vrste papirja znane, naj vam jih pri tej priliki nekaj naštejemo. Omenil bom samo glavne vrste:

Preprosti in srednji tiskovni papir sta vrsti tako imenovanega časopisnega papirja. Ta papir kupujejo ponajveč tiskarne za tiskanje časopisov, zlasti dnevnikov. Preprosti tiskovni papir

nima lepe zunanosti. Ni niti čist niti prosojen. Srednji tiskovni papir pa ima že ličnejšo zunanost. Zato je uporaben, kadar je strojno gladek in likan, tudi za tiskanje knjig in ilustriranih časopisov. V splošnem sestoji tiskovni papir iz lesovine in staničnine, ki je beljena, lahko pa nebeljena. Odstotek celulozi primešane lesovine je različen in sicer je je pri prvi vrsti 80 odstotkov, pri drugi pa 10 do 80 odstotkov. Papirnice ga izdelujejo mnogo v zavitkih, ki so pripravni za tiskanje časopisov na rotacijskih strojih. K srednji vrsti tiskovnega papirja spadam tudi jaz.

Boljše vrste papirja se razlikujejo od tiskovnega papirja v tem, da ne vsebujejo prav nič lesovine, ampak so sestavljene iz mešanice vlaknine iz cunj in staničnine iz lesa in slame. Najboljši papir pa je tisti, ki ga tvori snov beljene in iz cunj pridobljene vlaknine. Zato se imenuje papir boljše vrste tudi brezlesni papir. Na papirju te vrste je tiskana večina naših knjig. Za pisarniške potrebščine pa mora biti brezlesni papir še dobro likan in klejen, da ne vsrkava črnila. Brezlesnega papirja je več vrst. Strokovnjaki razlikujejo običajno brezlesni papir, knjižni papir, strojepisni papir, dokumentni papir in papir za ilustracije. V trgovini papirja razlikujemo nadalje še konceptni papir, namenjen za pisarniško porabo. Vsebuje polovico stanične in polovico lesovine. Na površini tega papirja so dobro vidne zlasti dlakaste primesi papirni gmoti dodane barve. Še slabši po svojih sestavinah kakor konceptni papir, pa je papir za ovitke, ki ga uporabljajo zlasti za ovitke knjig in brošur. Zavojni papir in pivni papir sta običajno neizglajeni vrsti papirja s hrapavo oziroma dlakasto površino. Več med seboj stisnjenih in zlepljenih plasti zavojnega papirja pa sestavljajo lepenko, ki je različno barvana. Naj-

običajnejše barve lepenke so: bela, rjava in siva.

Končno naj omenim še dvoje snovi, ki sta papirju podobni, v resnici pa nimata s papirjem nič skupnega. To sta pergament in celofan.

Pergament je živalska koža, oslov-ska ali telečja. Rabi se predvsem za tiskanje raznih diplom in posebno važnih listin, ki se tudi stoletja ne poškodujejo.

Celofan je prozorna, papirju podobna snov, ki je prožna in se ne lomi. Ima gladko površino. Izdelujejo ga iz viskoze. To je medu podobna, tekoča snov, ki jo pridobivajo iz staničnine igličevja na ta način, da jo kuhajo v žveplenokislih solih in belijo s klorovim apnom. Iz viskoze izdelujejo tudi umetno svilo. Vendar je postopek pri izdelovanju umetne svile drugačen kakor pri izdelovanju celofana. Viskoza ima pri izdelovanju celofana isti pomen, kakor papirna gmeta pri izdelovanju papirja.

Tu je papir za nekaj časa utihnil in se oddahnil od dolgega pripovedovanja. Vsi poslušalci so bili polni hvale nad razlago o nastanku papirja, ki so jo bili pravkar slišali iz njegovih ust. Le limona je morala spet nekaj ugovarjati. S priliznjanim glasom mu je rekla:

»Res, prav lepo si nam vse to povedal. Vendar, ko te takole gledam, kako si ves potiskan s krevljastimi črkami, se mi le čudno zdi, kako si neki zašel iz papirnice na tole smetišče.«

»Eh, to je bila dolga pot,« je vzdihnil papir. »Dejal sem vam že, da sem jaz samo košček tiste papirne ponjave, ki jo je papirni stroj nazadnje navijal v zvitek ali balo. Ta zvitek so drugi gladilni stroji še nekajkrat odvijali in znova navijali, pri tem pa papir gladili. Če se je vmes našla le kakšna napakica, so tisti del papirja odrezali in ga zavrgli v tako zvani izmeček, ki gre ponovno v izdelovanje. To se zgodi na ta način, da zmečkajo delavci v papirnici vse odpadke papirja v drobilni stroj, ki se imenuje tudi kolodrob. V kolodrobu se ostanki papirja dobro zmeljejo s pomočjo kamnitih koles, ki mokre odpadke papirja mečkajo in drobijo. Tako zmečkana snov potuje po posebnih ceveh nazaj v holandce, kjer se s pomočjo kislin in kuhanja v kuhaliških razpusti nazaj v vlakna. Na

ta način ne gre v papirnici prav ničesar v izgubo.«

Čevelj je zagodrnjal: »To se pravi, da gre potlej ves postopek izdelovanja papirja spet od začetka do konca svoj pot. Mar ni tako?«

»Točno tako,« je odvrnil papir.

Nazadnje se je oglasila še cunjca: »Ti potemtakem nisi bil določen za odpadek, ker si bil pač brezhibno izdelan. Povej nam sedaj, kako te je življenjska pot zanesla semkaj?«

Že nekaj dni je bilo smetišče zapuščeno. Nobenega otroka ni več zamikalo, da bi v mrazu zapustil barako in odšel paberkovat za ostanki, ki so jih smetarji iz mesta navažali v jamo. Burja je ostro brila, mraz je bil iz dneva v dan hujši. Tovariši na smetišču so se stiskali drug k drugemu, da bi jih ne zeblo. Toda ogreti se niso mogli. Trepotali so od mraza, ki jim je lezel v kosti in zaman so poizkušali zaspati. Zato je papir, ki je s svojim pripovedovanjem že vse dneve lajšal bolečino na smetišče zavrženim stvarjem, nadaljeval zgodbo o svojem življenju. Pričel je pripovedovati, kako se mu je godilo po svetu, odkar je bil zapustil papirnico.

»Minili so časi moje mladosti,« je pretrgal tišino, ki je kratek čas vladala na smetišču. »Eh, takrat, ko sem bil še popolnoma čist, nov, nepomazan in skrbno zavit v zvitek, takrat me ni nihče zaničeval, kakor me sedaj, ko sem od nehvaležnih ljudi ves obrabljen in zmečkan, zavržen na to smetišče. Takrat so me ljudje cenili. Že delavci v papirnici so z menoj spoštljivo ravnali.

Nekega dne so me na inženirjev ukaz naložili na majhen vagonček ter me odpeljali v tovarniško skladišče.«

»V skladišču sem bil tudi jaz, takrat, ko je učitelj pripeljal svoje šolarje v papirnico,« se je vmešal čevelj v pripovedovanje.

»Spominjam se tistega obiska,« je pritrdil papir. »Slišal sem živžav radovednih šolarjev, ki so hoteli vse vedeti. Tovarniški inženir je bil dober človek. Vso zgodovino papirja jim je povedal, že prej na jim je razkazal vse tovarniške oddelke in stroje ter jim razložil, kako se papir izdeluje.«

»To že tudi mi vemo,« je zajekala limona. »Povej nam raje, kod si povsod hodil po svetu, preden si prišel v tole jamo.«

»Dalje prihodnjič!«

Jože Grbinc:

Na paši

Le malokdaj je pritekel Rožančev Nejček tako naglo iz šole kakor to popoldne. Hitro je odložil svojo torbo na polico. Mater je zaprosil za kos kruha. Med tem, ko mu je mati rezala kruh, jo je zaprosil: »Danes bi šel rad na pašo. V šoli so nam naročili, naj si ogledamo pastirje. V kratkem bomo pisali šolsko nalogo o pastirjih...« Tako je povedal sinko svoji mami.

»Prosim te, ljuba mamica, če mi dovoliš na Črnile, kjer Čemažarjevi pasejo krave,« je zaključil prošnjo mamin ljubček.

Mamica je prikimala fantiču v potrdilo, da gre lahko na pašo.

Joj, to je bil Nejček vesel materinega privoljenja. Kar so mu dale noge, tako je tekel s kosom kruha v roki.

Na Črnilah je bilo že vse živo. Tam je bil otroški paradiz. Koščevi, Ropasovi, Kruharjevi in Čemažarjevi so že pasli krave.

Zivina se je razlezla po travniku, sprva je hodil vsak pastir za kravami svojega gospodarja, kasneje pa so se naveličali paznje, zato so se zbrali na robu travnika, kjer se je začel gozd in so stopili v krog.

Nejčku je bilo močno všeč, če ga je katerikrat poslal Čemažarjev Polde z naročilom, naj gre zavrnil govedo, da ne bo silila v škodo.

Nejček je tedaj še bolj močno prijel za šibo in je stekel za tremi Čemažarjevimi kravami. Ena je bila svetle, druga temne, tretja pa mešane barve. Nejček je dobro vedel, da kličejo Čemažarjevi svoje krave: Belka, Sivka in Črna.

»Hecej! Hijooo!« ... je klical Nejček in vihtel šibo toliko časa, da je spet segnal krave nazaj bližje gozda. Zivina pa se je čez čas spet pomaknila naprej in Nejček je moral spet začeti vračati razbeglo živino.

Da, tako življenje na pašniku mu je godilo na vso moč!

★

Kmetje so zvozili že večino pridelkov domov. Le repa in korenje je še tičalo v zemlji. Sonce je še ožarjalo pokrajino, prave toplote pa že ni več imelo. Bolj za oko in za okras jesenske pokrajine, vse zlate in rumene, je to pozno jesensko sonce, kakor pa za toploto.

Eden izmed pastirjev pripomni: »Sonce se bo kmalu pomaknilo za Veliki vrh. Tedaj nas bo zazebló. Dajmo zakuriti!«, je primaknil fantič.

»Oh, to bi bilo imenitno, če bi res zanetili ogenj!«, so mu brž pritrdili ostali.

Čemažarjev Peter, ki velja za kolo-vodjo na Črnilah se tudi ogreje za navsvet. Vedel je, da bodo že vsi drugi doma, preden bo smel domov tudi sam. In tedaj bo že precej hladno.

»Alo! Pobje!«, je odločil Polde. Ti: Franci in Metka, pa Gašperlinov Tomaž pojdite v gozd po dračja. Naberite tudi suhega listja, da se nam bo grmada prej prišla. Tonči in Janko pa naj nalomita vej in jih privlečeta, da bo zadosti kuriva!«

O, da bi znali otročaji ubogati tako naglo doma! To bi bili zadovoljni njihovi starši. V trenutku so vsi, ki jih je Polde pravkar naštel, popustili družino in so stekli v gozd po dračja, listja in kolja. Vsak je hotel čim preje izvršiti, kar jim je naročil Čemažarjev. Kmalu za tem so se že vračali s polnimi naročji iz gozda.

Polde pa je medtem razposlal že drugo gručo pobičev. Ene je poslal po krompir, druge pa po kostanj.

Jej, to je bilo veselje, ko so prinesli na pašnik tudi krompirja in kostanja.

Vse se je gnetlo okrog Poldeta. Ta je zložil na tla nekaj suhega dračja in ga je obložil z listjem. Kmalu se je prikazal plamen in Polde je spretno prislal večja debela in kratko nato je zagorela na Črnilah mala grmada.

Mladina je poskočila od veselja in si veselo mencala roke.

»Dajmo, naložimo na ogenj krompirja in kostanja«, je svetoval tedaj Nejček.

»O, je še prezgodaj. Vidi se ti, da si na pašniku novinec,« ga je poučil Polde, pa spet brž nadaljeval: »Počakaj, neugnanec, da se polena razgore in se napravi kaj žerjavice. Potem pa bomo imeli imenitno peko. Vem, da takega kostanja in krompirja še nisi

»Tudi jaz grem poleg,« je zaprosil Nejček in Goričanov Pepček in ostali so mu dovolili. Stekli so do grmovja, ki je oklepal travnik Črnile na eni strani. Tam so imeli pastirji svoj cirkus. Dolge in prožne leskove veje so povezali med seboj s srobotom. Manj ko rajžni so se spravili bolj v nizke veje, drugi, zlasti fantiči, ki so bili vajni spenjanja po drevju, so zlezli br v visoke veje. Kakor jata razborit vrabčev, so naglo zasedli vsak svo

grizel, kakor ga boš danes,« se mu je dobrihal Polde.

»Joj, joj!«, je opazil nekdo iz družbe, da se je medtem razbežala vsi živina... Pastirji so se le preveč zamaknili v ogenj in drva, na živino pa so pozabili. Zato so Nejčka in nekaj ostalih novincev pognali, da so stekli preko travnika do živine. »Hijo, hot!«, so glasno klicali in pognali živino nazaj.

Ko so dospeli pastirski pomočniki spet h kresu, še nista bila niti kostanj niti krompir zadosti pečena.

Del mladine se je naveličal čakanja, zato so z veseljem sprejeli nasvet Goričanovega Pepčka, ki je velel, naj gre do na gugalnice.

»Kam neki?«, je pomislil Nejček, ki ni videl nič takega kar bi bilo podobno gugalnicam.

vejo. To je bilo petja, kričanja in vrskanja, ko so se začeli poganjati na pastirskih gugalnicah. Nejčku je bilo sila všeč tako igranje. Krepko se je oprijel ene izmed vej, na drugo pa se je trdno postavil. Nato se je pričel nagibati naprej, potem pa spet nazaj. Kakor bi ga gonil močan veter, tako krepko se je poganjal veseli dečko.

»O, le poženi se še bolj!«, mu je svetoval sredi kričanja Goričanov Pepček.

»Mene poglej! Tako me nosi, kakor bi bil barka sredi viharja...«, se je pobahal Pepček.

Nejček se je ozrl v Pepčka, ki se je oklepal vej nad njim in ga je zanašalo sem pa tja tako močno, da je tudi njega samega zamikalo, da bi ga gnalo tako, kakor njegovega znanca.

Dalje prihodnjé.

Manica:

Prevarana lisica

Prekanjeni lisici je začelo kruliti po želodcu. Ze dolgo ni imela v krempljih plena, ki bi se res izplačal. V vas podnevi ni upala, ponoči so bile pa putke skrbno zaprte. Zajčki in drugi živi »ocvirki« so pa potuhnjenko preveč dobro poznali in so že poskrbeli,

»Tako ne gre več. Treba se bo poslužiti nove zvijače. Nisem zaman zvitorepka,« je zamodrovala sestradana rjavka.

In res je kmalu prišla na predrzen domislek.

Na stezo, ki je bila od gozdnih živali najbolj obljudena, je legla kakor mrtva. Niti najmanjšega giba ni bilo opaziti na njej.

Kmalu jo je opazila jerebica. Sprva je bila previdna. Toda ko je videla, da se lisica ne gane, je priskakljala bliže in zdajci je požrešna prekanjenka urno hlastnila po ubogi živalici in jo požrla.

Prav tako se je potem še tisti dan zgodilo z mladim zajčkom.

Sita in vsa zadovoljna nad svojim posrečenim trikom, je zlezla potuhnjenka zvečer v svoj brlog, da se odpočije in v miru prebavi obilno pojedino.

Drugi dan spet leže na isto mesto in se napravi mrtvo. V pričakovanju do brega plena se je že v duhu oblizovala in skrivoma požirala sline.

Ali — vsak dan ni nedelja in pačica

da so se pravočasno izognili njenemu nenasitnemu žrelu.

na katero se opira hudobnež se zlomi prej ali slej. O tem se je morala kaj hitro prepričati lisica, ki si je predrzno domišljala, da je najmodrejša med živalmi.

Ko je namreč zvitorepka iztegnjena in negibna ležala sredi steze, se je začela iz zraka počasi spuščati ogromna ptica ujeda gologlavi jastreb, ki je posebno požrešen na mrhovino.

Lisica, četudi se je kazala mrtvo, je vendar skrivoma škilila okrog sebe, kdaj pride kaj za njen želodec ali pa, če ji morda preti nevarnost. Ni pa zrla v zrak in to je bilo zanjo usodno. Preden se je zavedla nevarnosti, jo je krvoloč-

na ujeda že zgrabila s svojimi ostrimi kremplji ter jo odnesla na varen kraj. In tam je napravila z zvitorepko prav tako, kakor je ona prejšnji dan z jerebico in zajčkom.

Jutrovčki pišejo

»Mamici za Materinski dan«. Ni ga na svetu človeka, ki bi ga imel raje kakor svojo zlato mamico. Vzljubil sem jo posebno v boleznih.

Ko sem hodil v 4. razred, sem bil zelo navihlan. Hodil sem dan za dnem po neki ograji. Mati me je večkrat opozarjala, da naj ne hodim po ograji. Kako nespametno sem ravnal, da nisem poslušal skrbne materine besede! Ko sem neki dan zopet hodil po ograji, se spotaknem in padem Padel sem tako nesrečno, da sem se nasadil na trebuh. Padel sem v travo in tam obležal. In kdo je bil tisti, ki mi je prvi pomagal v bolečinah — mati. Objokana me je nesla v hišo in poklicala zdravnika. On je zmajal z glavo rekoč: »Če ne bo bolje, boš moral iti v bolnico.« Bila je nedelja. Vsi so odšli na sprehod, le ona — mati je stala pri meni in mi stregla. In ko sem ji pogledal v oči, sem videl, da so solzne.

Kadar se spomnim njenih milih oči, sem ginjen v dno srca. Od tega dogodka dalje sem jo še bolj vzljubil.

Herbst Pavel,

učenec IIIb razr. III. drž. real. gimn.
v Ljubljani.

Dragi stric Matic! Mamico sem vprašala: »Mami, povej mi, kaj naj ti dam za materinski dan?« Mamica pa me je obožala in rekla: »Duša moja draga, kaj mi hočeš vendar dati, ko razen mene, očka in bratcev, ničesar nimaš. Če boš pridna, dobra in ubogljiva, bo za me večje darilo, kot bi mi dala pol sveta.«

Utrgala bom 3 lepe rožice, jih podarila mamici in obljubila ji bom, da hočem njeno željo izpolniti. Ubogala jo bom in ji pomagala in srečna bo moja draga mamica in z njo bom srečna jaz.

Janja Bulc,

učenka III. razreda, Mirna.

Mamici za Materinski dan! Pomlad! Solnce ogreva s svojimi zlatimi žarki cvetočo naravo. Drobnji ptički prepevajo po razcvetelih vejah. Vse je oživilo, solnce, vir vse tolažbe, veselja in sreče.

Toda dozdeva se mi, da sije danes še bolj svetlo in glej, razlilo je svojo čarobno lepoto po vsej utrujeni zemlji. In zakaj tudi ne, saj praznuje danes mamica moja svoj najlepši praznik — materinski dan! Kakor solnce na nebu tako ona razveseljuje mojo pot že od prvega diha v življenju. Veliko je njeno dobrotljivo srce, a še večja njena ljubezen, katero ne more nihče nadomestiti.

Saj ni izreka, s katerim bi popisala ljubezen svoje mamice — najlepše solnce mojega mladega življenja. Zadržuje naj le stavek: »Ljubim te, mamica in te spoštujem!«

Mira Plut,
Christofov tečaj

Ljubljana.

Dragi stric Matic! Ko sem Ti poslal prvo pisemce, sem do nedelje bil v nestrpnosti. Ko je končno le nastopila nedelja, sem že zgodaj pogledal v »Mlado Jutro«. Toda hitro sem bil razočaran. Zaman sem iskal mojega pisma. Tem večje je bilo moje veselje, ko sem čital prihodnjo nedeljo v »Mladem Jutru« tudi svoj sestavek.

Danes ti pišem v drugič. Dragi stric prosim te, deni to pismo raje v nagradni oddelek, kot pa v nenasitni koš. Čez nekoliko dni po objavi pisma v »Mladem Jutru« sem prejel tudi pismo iz Milana v Italiji. Pisali so mi sorodniki. Ali ugameš stric Matic, kaj vse je stalo v pismu? V pismu so mi namreč čestitali, ker so čitali v »Mladem Jutru« sestavek, katerega sem ti poslal. V čast si štejem to čestitko. Kajti iz tega sklepam, da ni razširjeno »Jutro« samo v Sloveniji, ampak da ga čitajo

Jugoslovani tudi v tujini. Dragi stric, lepo te prosim pošlji mi kako povestno knjigo! Svoje pesmi, ki sem ti jih obljubil, še nisem dodobra popravil.

Pozdravlja te tvoj Jutrovček

Gombač Milojko, os. šola v
Krčevini pri Mariboru.

Življenje sv. Sava

Zgodovina sv. Sava je znana vsemu Jugoslovanskemu narodu. Stefan Nemanja je imel tri sinove: Uroša, Vladislava in Rastka. Najmlajši sin se je rodil l. 1176. Njegov duh se je krasno razvijal. Bil je bistroumen deček.

Rastko se ni zanimal za posvetne zanimivosti. V mladosti se je večkrat družil z bratom. Uroš in Vladislav sta se vesela zabavala, in se posmehovala Rastku. Zakaj se ne pridruži njunim zabavam? Rastko pa molči. Niti malo smeha se ni prikazalo na njegovih ustah. Zato sta ga brata zmerjala. **«Stoboko v arce.** Od velike žalosti se je z molitvijo zatekel k Bogu. Da bi ga Bog rešil zasramovanega življenja. In mu privoščil stan, ki bi mu dal mirno življenje. Bog je uslišal njegove prošnje. Dal je sanje ruskim menihom, da naj gredo na dvor kjer biva Rastko. Menihi so bili radovedni, zato so se napotili na dvor.

Stefan Nemanja ni vedel zakaj so prišli. Dal jim je pripraviti veličastno gostijo. Sam s svojo družino je prisostvoval pri gostiji. Menihi so razlagali kakšno je njih življenje. Rastko jih je skrbno poslušal. Ugajalo mu je to življenje. Zato si je tiho sam pri sebi mislil, ko se bodo vrnili, se jim na skrivaj pridruži. Rečeno storjeno. Šli so domov po cesti, ki je na južni strani grške gore Olimp. Menihi so se ozirali na to goro. Pa kar na enkrat so začuli glas, ki ga niso prav natančno razumeli. Stali so kakor okameneli. V tistem trenutku je ves utrujen Rastko prihitel za njimi. Poprosil jih je, če bi ga vzeli na njihov dom; menihi so radi privolili. Rastko je imel dolge lase zato so mu jih odstrigli.

Nato je sprejel meniško obleko in ime Sava.

Lase je priložil posvetni obleki in po poslancih poslal očetu v znamenje, da se je odpovedal posvetnemu življenju.

Hebl Monika, učenka IV. razr. Remžnik, pošta Brezno ob Dravi.

Košiša Vsevolod-dijak:

Lisica in siromak

Zivel je siromak, ki ni imel ne hiše ne posteje ter je pod dvema deskama zraven poti bedno životaril in iz dneva v dan čakal smrti. Imel pa je skrinjo brez dna, v kateri je hranil nekaj moke. Lisica zavoha moko, izkoplje pod skrinjo luknjo ter se naje moke. Ker je moka bila slaba in od vlage pokvarjena, lisica pa stara, ji je postalo slabo. Vse bi se še dobro izteklo, da ji ni v želodcu začelo obupno krulliti. Siromak se je od čudnih glasov prebudil. Takoj ugane, da je lisica v skrinji, zato stopi na luknjo, da lisica ni mogla pobegniti, potem pa odpre skrinjo, izvleče preplazeno lisico in jo priveže za drevo.

Tedaj se obrne lisica k njemu in ga po človeško nagovori: »Ne stori mi nič zalega; tebi moka tako ali tako ne bi nič koristila. Danes bi jo pojedel, jutri bi pa bil ravno tako lačen kakor večeraj. Na vzhodu, dan hoda od tu je velik gozd, sredi njega stoji zlat in srebrn hrast. Povedem te tja. Tam lahko vzameš, kar ti drago, in obogatiš!«

Siromak je zadovoljen in se odpravi z lisico na pot. Dolgo hodita in naposled prideta v temen gozd...

Končno prispeta do hrasta. Ves je bel in rumen in vse se na njem blešči in lesketa. Siromak odtrga nekaj vejic in jih vtakne v malho.

Ali imaš dovolj?« vpraša lisica. —

«Dovolj imam!« odgovori siromak.

«Dobro je tako!« pravi lisica —, »Skromnost te varuje nesreče. Zakaj čim zaide sonce, se priklati volk in vsakega, ki ga najde, takoj raztrga!«

Ko pride siromak domov, si kupi lepo posestvece in postane prav imovit.

Pa je imel siromak starejšega brata, ki je bil velik skopuh in mu je bil zavisten, zato ga nekoč nahruli: »Kje si pa ukradel denar?«

Brat mu pove vse po pravici in resnici. Tedaj gre starejši brat domov in se posvetuje s svojo ženo —

«Nič lažjega nego to.« odgovori žena — »izkoplji jamo in nasuj v njo moko. Potem počakaj da pride lisica in jo vlovil!«

A lisice ni bilo niti tistega dne, niti sledečega — nikoli več je ni bilo. Moka v jami se je pokvarila in brat-skopuh je utrpel škodo.

Ka-Ma, dijak:

Mamici

Za tvoje trpljenje,
za skrb in ljubezen,
za moje življenje,
mamica, hvala ti.

Za me si trpela,
pri meni bedela,
ko bil sem bolan.
Mamica, hvala ti.

V skušnjavi branila,
me ljubezni učila,
le zame živela
Mamica, hvala ti.

Jožef Mihelič, dijak:

Anka peče

Vode v jamico nalila
in prsti je nanosila,
s peskom drobnim osolila
in je kruhek zamesila.

Potlej dela hlebčke, torte
in potice vsake sorte.
Joj, to se gostili boste
ako pridete v goste...

In tako vam peče Anka
neumorno, brez prestanka.
Le oblekca prej vsa bela
zdaj je polna — znakov dela.

Zlogovnica

Sestavi iz naslednjih 16 zlogov:

al du ed je ka ko la li lip mi o pan po
sel šan vard osem besed pomena: 1.
morska žival, 2. čutilo, 3. razumski
utrinek, 4. sladkovodna riba, 5. sinj-
ska viteška igra, 6. slavni srbski vla-
dar (vl. 1331 do 1355), 7. iglasto drevo,
8. odstopivši angleški kralj — da bodo
dale začetne in končne črke od zgoraj
navzdol odnos narave in ljudi v let-
nem času.

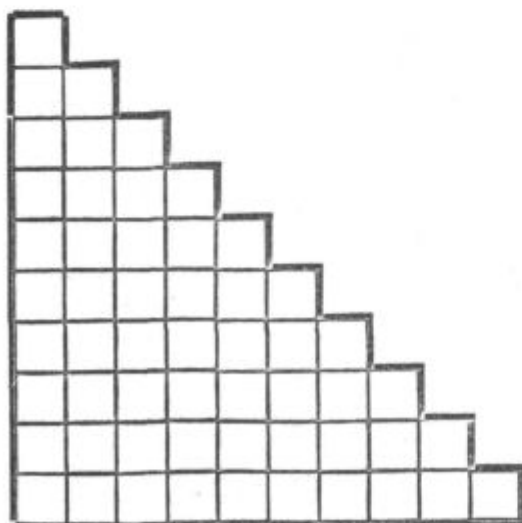
Rešitev križanke

Vodoravno: 3. Vazov, 6. kazalec, 7.
silak, 8. vir.

Navpično: 1. naziv, 2. kolar, 3. vas,
4. zaliv, 5. vek.

Rešitev literarne uganke

- 1) Primož,
- 2) Oton,
- 3) Milčinski,
- 4) Levstik,
- 5) Aškerc,
- 6) Davorin.

Kvadrati

soglasnik — samoglasnik

globočina v tekoči vodi

zver

slovenski slikar

žareč utrinek

ruski ledolomilec

vrh v triglavskem pogorju

okras na ženski obleki

šivalni pripomoček

borbeni drugonazornik

V posamezni besedi so vse črke prejšnje besede, v nespremenjenem ali spremenjenem vrstnem redu in nekje nova črka.